

Briuselis, 2020 05 20
COM(2020) 555 final

KOMISIJOS ATASKAITA

Slovėnija

Pranešimas, parengtas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126 straipsnio 3 dalį

KOMISIJOS ATASKAITA

Slovėnija

Pranešimas, parengtas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126 straipsnio 3 dalį

1. ĮVADAS

2020 m. kovo 20 d. Komisija priėmė Komunikatą dėl Stabilumo ir augimo pakte nustatytos bendrosios išvengimo sąlygos taikymo. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 1 dalyje, 6 straipsnio 3 dalyje, 9 straipsnio 1 dalyje bei 10 straipsnio 3 dalyje ir Reglamento (EB) Nr. 1467/97 3 straipsnio 5 dalyje bei 5 straipsnio 2 dalyje nustatytą išlygą sudaromos palankesnės sąlygos koordinuoti biudžeto politiką esant dideliame ekonominiame nuosmukiui. Komunikate Komisija pritarė Tarybos nuomonei, kad, atsižvelgiant į numatomą didelį ekonomikos nuosmukį dėl COVID-19 protrūkio, dabartinės sąlygos leidžia pradėti taikyti šią išlygą. 2020 m. kovo 23 d. valstybių narių finansų ministrai pritarė Komisijos vertinimui. Pradėjus taikyti bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą leidžiama laikinai nukrypti nuo vidutinio laikotarpio biudžeto tikslui pasiekti numatyto koregavimo plano, jei tai nekelia pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutiniu laikotarpiu. Kalbant apie korekcinę dalį, Taryba taip pat gali, remdamasi Komisijos rekomendacija, priimti patikslintą fiskalinę trajektoriją. Taikant bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą Stabilumo ir augimo pakto procedūros nestabdomos. Ji suteikia galimybę valstybėms narėms nukrypti nuo paprastai taikomų biudžetinių reikalavimų, o Komisijai ir Tarybai – imtis būtinų politikos koordinavimo priemonių laikantis Pakto.

Remiantis 2020 m. kovo 31 d. Slovėnijos valdžios institucijų pateiktais ir vėliau Eurostato patvirtintais duomenimis¹, 2019 m. Slovėnijos valdžios sektoriaus perteklius siekė 0,5 % BVP, o valdžios sektoriaus bendroji skola – 66,1 % BVP. 2020 m. stabilumo programoje numatoma, kad 2020 m. Slovėnijos deficitas sudarys 8,1 % BVP, o skola – 82,4 % BVP.

Planuojamas 2020 m. deficitas yra *prima facie* įrodymas, kad bus susidaręs Stabilumo ir augimo pakte apibrėžtas perviršinis deficitas.

Todėl šiomis aplinkybėmis Komisija parengė šį pranešimą, kuriame analizuojama, ar Slovėnija laikosi Sutartyje nustatytų deficito ir skolos kriterijų. Jame atsižvelgiama į visus svarbius veiksnius ir deramas dėmesys skiriamas dideliame ekonominiame sukrėtimui, susijusiam su COVID-19 pandemija.

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294648/2-22042020-AP-EN.pdf/6c8f0ef4-6221-1094-fef7-a07764b0369f>

1 lentelė. Valdžios sektoriaus deficitas ir skola (% BVP)

		2016	2017	2018	2019	2020 COM	2021 COM
Deficito kriterijus	Valdžios sektoriaus balansas	-1,9	0,0	0,7	0,5	-7,2	-2,1
Skolos kriterijus	Valdžios sektoriaus bendroji skola	78,7	74,1	70,4	66,1	83,7	79,9
	Atotrūkis nuo skolos mažinimo kriterijaus				-6,8	2,8	-2,8
	Struktūrinio balanso pokyti	0,4	0,6	-0,2			
	Reikalaujamas MTSK	-1,1	-2,1	-6,2			

Pastaba. MTSK – minimalus tolygus struktūrinis koregavimas.

Šaltinis: Eurostatas, Komisijos 2020 m. pavasario prognozė.

2. DEFICITO KRITERIJUS

2020 m. stabilumo programoje numatoma, kad 2020 m. Slovėnijos valdžios sektoriaus deficitas pasieks 8,1 % BVP, t. y. viršys Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę ir nebus jai artimas. Deficito padidėjimas atspindi planuojamas 4,4 % BVP dydžio paramos priemones ir ekonomikos susitraukimo poveikį.

Planuojamas Sutartyje nustatytos pamatinės vertės perviršis 2020 m. yra išimtinis, nes jį lemia didelis ekonomikos nuosmukis. Atsižvelgiant į COVID-19 pandemijos poveikį, Komisijos 2020 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2020 m. realiojo BVP prieaugs susitrauks 7,0 %.

Planuojamas Sutarties pamatinės vertės perviršis būtų laikinas, remiantis Komisijos 2020 m. pavasario prognoze, kurioje numatoma, kad valdžios sektoriaus deficitas 2021 m. sumažės iki mažiau kaip 3 % BVP. Tačiau šios projekcijos parengtos vyraujant išimtinai dideliame neapibrėžtumui.

Apibendrinant galima teigti, kad planuojamas 2020 m. deficitas viršija Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę ir nėra jai artimas. Planuojamas perviršis pagal Sutartį ir Stabilumo ir augimo paktą laikomas išimtiniu, o šiuo metu – ir laikinu. Taigi analizė rodo, kad Sutartyje ir Reglamente (EB) Nr. 1467/97 apibrėžtas deficito kriterijus *prima facie* nėra įvykdytas.

3. SKOLOS KRITERIJUS

Valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykis sumažėjo nuo 70,4 % BVP 2018 m. iki 66,1 % BVP 2019 m. Šio santykio mažėjimą daugiausia lėmė pirminis perteklius, nominaliojo BVP augimo daromas vardiklio poveikis ir neigiami atsargų ir srautų koregavimai.

Iš pateiktų duomenų matyti, kad 2019 m. Slovėnija laikėsi skolos mažinimo kriterijaus, nes nuo kriterijaus susidarė 6,8 % BVP atotrūkis.

Taigi atlikus analizę galima manyti, kad pagal 2019 m. galutinius duomenis skolos kriterijaus laikomasi.

4. SVARBŪS VEIKSNIAI

Sutarties 126 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad, jei valstybė narė neatitinka reikalavimų pagal vieną ar abu tuos kriterijus, Komisija turi parengti pranešimą. Tame pranešime taip pat turi būti „atsižvelgiama, ar bendrojo šalies biudžeto deficitas yra didesnis už valstybės investicijų išlaidas, be to, įvertinami ir kiti svarbūs veiksniai, įskaitant valstybės narės vidutinės trukmės ekonomikos ir biudžeto būklę“.

Tie veiksniai išsamiau paaiškinti Reglamento (EB) Nr. 1467/97 2 straipsnio 3 dalyje, kurioje taip pat nustatyta, kad būtina tinkamai atsižvelgti „į visus kitus veiksnius, kurie, atitinkamos valstybės narės nuomone, yra svarbūs siekiant visapusiškai įvertinti, ar laikomasi deficito ir skolos kriterijų, ir kuriuos valstybė narė nurodė Tarybai ir Komisijai“.

Kaip nurodyta Reglamento (EB) Nr. 1467/97 2 straipsnio 4 dalyje, kalbant apie deficito kriterijaus laikymąsi 2020 m., kadangi valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykis viršija 60 % BVP pamatinę vertę ir dviguba sąlyga (t. y. kad deficitas išliktų artimas pamatinei vertei ir pamatinės vertės perviršis būtų laikinas) nėra įvykdyta, į tuos svarbius veiksnius priimant sprendimą dėl perviršinio deficito susidarymo Slovakijoje pagal deficito kriterijų negali būti atsižvelgta.

Dabartinėmis aplinkybėmis pagrindinis papildomas veiksnys, į kurį reikia atsižvelgti vertinant 2020 m., yra COVID-19 pandemijos, kuri labai veikia biudžeto būklę ir lemia labai neapibrėžtą perspektyvą, ekonominis poveikis. Dėl pandemijos taip pat pradėta taikyti bendroji nukrypti leidžianti išlyga.

4.1. COVID-19 pandemija

COVID-19 pandemijos sukeltas didelis ekonominis sukrėtimas daro didelį neigiamą poveikį visoje Europos Sąjungoje. Poveikis BVP augimui priklausys tiek nuo pandemijos trukmės, tiek nuo to, kiek laiko bus reikalingos priemonės, kurių imamasi nacionalinių valdžios institucijų, Europos ir pasauliniu lygmeniu, siekiant sulėtinti viruso plitimą, apsaugoti gamybos pajėgumus ir paremti visuminę paklausą. Valstybės narės jau ėmėsi arba imasi biudžeto priemonių, kad padidintų sveikatos sistemų pajėgumą ir suteiktų pagalbą labiausiai nukentėjusiems asmenims ir sektoriams. Taip pat imtasi svarbių likvidumo paramos priemonių ir suteiktos kitos garantijos. Remdamosi išsamesne informacija, kompetentingos statistikos institucijos turi išnagrinėti, ar tos priemonės turi tiesioginį poveikį valdžios sektoriaus balansui. Dėl tų priemonių ir ekonominės veiklos sulėtėjimo susidarys gerokai didesnės valdžios sektoriaus deficito ir skolos pozicijos.

4.2. Vidutinio laikotarpio ekonominė būklė

2019 m. Slovėnijos ekonomika išaugo 2,4 %. Užimtumas toliau nenustodamas augo, o nedarbo lygis paskutinįjį ketvirtį buvo labai žemas ir siekė 4,0 %. Nors metų pabaigoje augimas šiek tiek sulėtėjo, šią krizę Slovėnija pasitiko būdama pakankamai geros būklės.

Remiantis Komisijos 2020 m. pavasario prognoze numatoma, kad 2020 m. ekonomika susitrauks maždaug 7 %. Numatoma, kad ekonominė veikla atsigaus antrąjį 2020 m. pusmetį – šį atsigavimą turėtų paskatinti tvirtos politikos priemonės, paskelbtos siekiant paremti

užimtumą ir sušvelninti namų ūkių ir paveiktų įmonių pajamų praradimą nuosmukio laikotarpiu. Prognozuojama, kad 2021 m. augimas sieks 6,7 %. Artimiausio laikotarpio perspektyva parengta vyraujant išimtinai dideliame neapibrėžtumui dėl pandemijos trukmės ir jos ekonominio poveikio. Tai yra švelninamasis veiksnys vertinant, ar Slovėnija 2020 m. laikysis deficito kriterijaus.

4.3. Vidutinio laikotarpio biudžeto būklė

Nominalusis perteklius sumažėjo nuo 0,7 % BVP 2018 m. iki 0,5 % BVP 2019 m.

2018 m. liepos 13 d. Taryba rekomendavo Slovėnijai užtikrinti, kad 2019 m. pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas, atėmus diskrecines pajamų priemones ir vienkartinės priemones, neviršytų 3,1 % (išlaidų kriterijaus), o tai atitiktų 0,65 % BVP metinį struktūrinį koregavimą². Bendras vertinimas rodo, kad 2019 m. ir per 2018 ir 2019 m. (vertinant kartu) labai nukrypta nuo rekomenduojamo koregavimo plano siekiant vidutinio laikotarpio tikslo.

Stabilumo programoje pateikiama informacija apie esmines priemones, kuriomis siekiama suvaldyti pandemiją ir paremti ekonomiką. Remiantis joje pateiktu vertinimu, tų tiesioginės paramos priemonių poveikis biudžetui 2020 m. sieks 4,4 % BVP.

Komisijos 2020 m. pavasario prognozėje ir 2020 m. stabilumo programoje pateiktos fiskalinės projekcijos parengtos vyraujant dideliame neapibrėžtumui.

4.4. Vidutinio laikotarpio valdžios sektoriaus skolos pozicija

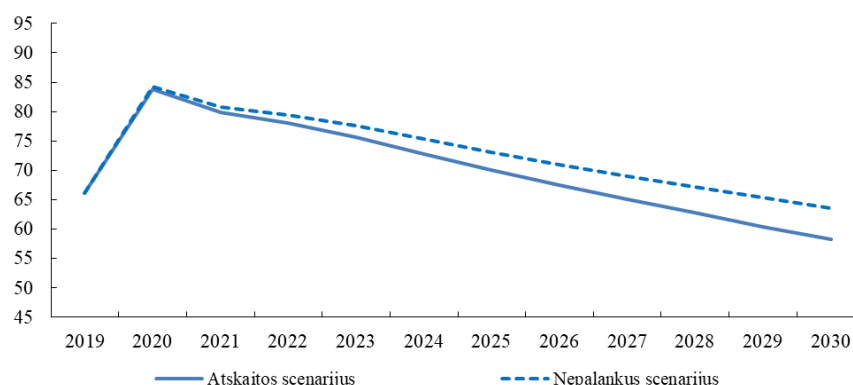
Remiantis Komisijos 2020 m. pavasario prognoze, numatoma, kad valdžios sektoriaus skola išaugs nuo 66,1 % BVP 2019 m. iki 83,7 % BVP 2020 m.

Skolos tvarumo analizė atnaujinta pagal Komisijos 2020 m. pavasario prognozę. Ši analizė patvirtina, kad, nepaisant rizikos, Slovėnijos skolos būklė vidutiniu laikotarpiu išlieka tvari, be kita ko, atsižvelgiant į svarbius švelninančius veiksnius (įskaitant skolos profilį ir rekordiškai žemas palūkanų normas). Svarbu tai, kad nors dėl COVID-19 krizės valdžios sektoriaus skolos pozicija blogėja, numatoma, kad skolos ir BVP santykis pagal atskaitos scenarijų vidutinės trukmės laikotarpiu bus tvarios (mažėjančios) trajektorijos³.

² 2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Slovėnijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Slovėnijos stabilumo programos, OL C 320, 2018 9 10, p. 103.

³ Atskaitos scenarijus grindžiamas Komisijos 2020 m. pavasario prognoze. Daroma prielaida, kad po 2021 m. fiskalinė politika bus laipsniškai koreguojama, atsižvelgiant į ES ekonominio ir fiskalinio koordinavimo ir priežiūros sistemas. Realiojo BVP augimas prognozuojamas pagal vadinamąją Ekonominės politikos komiteto gamybos apimtys atotrūkio darbo grupės (EPC/OGWG) T + 10 metodiką. Visų pirma (realiojo) faktinio BVP augimą lemia potencialus augimas ir bet koks svarstomas papildomas fiskalinis koregavimas (taikant fiskalinį daugiklį). Daroma prielaida, kad infliacija laipsniškai mažės iki 2 %. Palūkanų normų prielaidos nustatytos atsižvelgiant į finansų rinkos lūkesčius. Pagal nepalankų scenarijų daroma prielaida, kad (per visą projekcijos laikotarpį) bus didesnės (500 bazinių punktų) palūkanų normos ir mažesnis (–0,5 proc. p.) BVP augimas, palyginti su atskaitos scenarijumi.

1 diagrama. Slovėnijos valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykis, % BVP

Šaltinis: Komisijos tarnybos.

4.5. Kiti valstybės narės nurodyti veiksniai

2020 m. gegužės 12 d. Slovėnijos valdžios institucijos atsiuntė raštą, kuriame pagal Reglamento (EB) Nr. 1467/97 2 straipsnio 3 dalį nurodė svarbius veiksnius. Ankstesniuose skirsniuose pateikta analizė jau apima pagrindinius valdžios institucijų nurodytus veiksnius.

5. IŠVADOS

2020 m. stabilumo programoje planuojama, kad 2020 m. Slovėnijos valdžios sektoriaus deficitas pasieks 8,1 % BVP, t. y. viršys Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę ir nebus jai artimas. Planuojamas pamatinės vertės perviršis laikomas išimtiniu, o šiuo metu – ir laikinu.

Valdžios sektoriaus bendroji skola 2019 m. pabaigoje buvo 66,1 % BVP, t. y. didesnė už Sutartyje nustatytą 60 % BVP pamatinę vertę. 2019 m. Slovėnija laikėsi skolos mažinimo kriterijaus.

Vadovaujantis Sutartimi ir Stabilumo ir augimo paktu, šiame pranešime taip pat išnagrinėti svarbūs veiksniai.

Kaip nurodyta Reglamento (EB) Nr. 1467/97 2 straipsnio 4 dalyje, kalbant apie deficito kriterijaus laikymąsi 2020 m., tačiau, kadangi valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykis viršija 60 % BVP pamatinę vertę ir dviguba sąlyga (t. y. kad deficitas išliktų artimas pamatinei vertei ir pamatinės vertės perviršis būtų laikinas) nėra įvykdyta, į tuos svarbius veiksnius priimant sprendimą dėl perviršinio deficito susidarymo Slovėnijoje pagal deficito kriterijų gali būti atsižvelgta.

Apskritai analizė rodo, kad Sutartyje ir Reglamente (EB) Nr. 1467/1997 apibrėžtas deficito kriterijus nėra įvykdytas.